

Gondolkodjunk, cselekedjünk együtt, érezzünk közös felelősséget városunkért!”

Egy szocialista városfejlesztési mintaprojekt Dunakeszin

A címben szereplő idézet volt a mottója annak a városfejlesztési tervnek, amelyet 1979. november 24-én publikált a Dunakeszi Városi Tanács a Dunakeszi Városi Pártbizottság első titkárának, Rónai Árpádnak a támogatásával. A terv különlegességét az adta, hogy a dr. Kindler József nevével fémjelzett, a város vezetése által pedig maximálisan támogatott mintaprojekt jóval korát megelőző kezdeményezés volt, 1980 után viszont fokozatosan gyakorlattá vált az országban.

A mai Fő út és Nap utca környéke

A mai Szent Imre tér és Kossuth utca

A szocializmus kezdeti szakaszában, 1949 és 1970 között a településtervezésnél a lakosságot nem vonták be, teljességgel központi szinten – a párt által előírt módon – születtek meg a döntések. Az 1970-es években – az 1971-ben elkészült Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió nyomán – formálisan megjelent a „társadalmi egyeztetés” fogalma. Ekkor a lakosságot a helyi tanácsok, illetve olyan társadalmi szervezetek, mint a Hazafias Népfront képviselték. Az 1970-es évek második felében már megjelentek a kérdőíves felmérések is, de ezek főleg lakás- és közlekedésügyben kérdeztek célzott módon a lakosságot.

Dunakeszi 1977. április 1-jén kapta meg a városi rangot, amelynek eléréséhez számos feltételt kellett előzetesen vagy utólag teljesítenie. A korabeli városvezetés komoly fejlesztésekbe kezdett, célkitűzéseiket pedig – a korban szokatlan módon – igyekeztek a lakossággal is meg- és elismertetni. Ennek a nyitottságnak köszönhető, hogy a településen élő dr. Kindler József, akinek nevét a magyarországi ipari üzemekben eddigre már ismertté tette rendszerszervezési és döntéseméleti munkássága, felajánlotta, hogy a településfejlesztési terv elkészítéséhez felméri a lakossági igényeket. A város Politikai bizottsága jóváhagyta, hogy a településen mintaprojektet indítsanak, amelynek keretében 3000 darab, Kindler professzor és a Budapesti Műszaki Egyetemen dolgozó csapata által megalkotott kérdőívet juttattak el a felnőtt lakossághoz. Ezek összeállításánál nagy hangsúlyt helyeztek azokra matematikai statisztikai

módszerekre, amelyekkel valóban értékelhetővé váltak az egyes kérdésekre adott válaszok, akár több (egyszerre mennyiségi és minőségi) aspektusból is.

A reprezentatív (átfogó) mintán alapuló, kérdőbiztos nélküli kérdőíves felmérés úgynevezett kötött igénylistára (12 fő csoportban 67 igény) épült. A megkérdezettek előre meghatározott és megnevezett halmazokból jelölhették meg legfontosabb igényeiket, maximalizált számban. Ezek közé nem kerültek be azok az igények, amelyek az akkori (állami vagy helyi vezetők szerint) a belátható jövőben nem voltak kielégíthetők vagy kívánatosak (pl. italbolt létesítése). A listán olyan igények sem szerepeltek, amelyek a helyi szinttől függetlenül dőltek el (pl. kórház építése). Szerepelt viszont egy „egyéb” rovat, ahol a lakosok kifejezhették saját elképzeléseiket.

A lakosság a főcsoportokból (pl. lakásépítés, közlekedés, gyermekintézmények, oktatási intézmények stb.) kilenc igényt jelölhetett meg, és azokat számozással sorrendbe is állíthatták. Az eredmény azt mutatta, hogy összesítésben az úthálózat és a helyi közlekedés fejlesztése, ezen belül is a szilárd burkolatú utak és a járdák építése volt az elsődleges, így erre a városvezetésnek hangsúlyt is kellett fektetnie. Különösen érdekes volt, hogy az összlakosságra vonatkoztatva a sportlétesítményekre vonatkozó – elsősorban uszodaépítési – igény megelőzte a gyermekintézményekre, illetve a lakásépítésre vonatkozó vágyakat. Az uszoda kérdése az egyedi igények listáján is a nyolcadik helyen szerepelt.

A Duna látképe a Fő útról – a lakótelep nélkül

A felmérésre alapozva, de a helyi lehetőségeket figyelembe véve a városi tanács kialakította településfejlesztési tervét, amelyet azután lakossági fórumokon, előadások keretében be is mutattak a helyi lakosoknak. „Nyílt várospolitika, a lakossággal kialakított és megvalósított fejlesztés – úgy hangzik mint valami utópia. Dunakeszin megtették az első lépést, hogy ne az legyen.” – írta a Városépítés c. folyóirat 1981-ben. A következő években Dunakeszi városvezetői a tervben szereplő fejlesztési igények közül többet meg is valósítottak. Napjainkban – a modern kommunikációs lehetőségek révén – a városvezetés ugyanezen az úton jár: megkérdezi a lakosságot a fejlesztési igényekről.

DR. KEREKES DÓRA
GYŰJTEMÉNYVEZETŐ
RÉVÉSZ ISTVÁN
HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

FOTÓ: ENYEDI LAJOS (1977.)